

Orðaskiftið er hjart- að í demokratiinum

Oddagrein

VIT hava endurtikið hetta aftur og aftur á hesum stað nú í mong ár. Og vit fara at halda fram við at minna á tað. Nevniliga hvussu týðningarmikið orðaskiftið er fyri demokratið. Tað er í veruleikanum sjálvt hjartað - fyri ikki at siga hjartapump - í okkara demokratiska samfelag - tann pumpa, sum setir alt samfelagsmaskin-
arið í gongd, smyr tað og heldur tað gangandi. Stovnar, feløg, virki, ja alt í samfelagnum verður hildið gangandi av tí, sum kemur burtur úr orðakiftinum. Ein kann eisini siga, at orðaskiftið, debattin, kjakið, dialogurin osfr. eru katalysatorurin fyri øllum virksemi í samfelagnum. Og orðaskiftið kann aftur vera so nógv. Tað kann vera samrøðan millum tvey ella fleiri fólk. Tað kann vera lesarabrevini, viðmerkingarnar, sjónarmiðini í bløðunum, tað kann vera viðgerðin á tingi ella fundir kring landið av øllum møguligum slag. Alla staðni, har tú hevur orðaskifti - dialogin - gangandi, har grør. Dialogurin - samrøðan ella orðaskiftið er í sær sjálvum konstruktivur, uppbyggjandi. Endamálið við honum er at byggja upp nakað positivt og skilgott. At bæta um nakað, sum ikki er nóg gott. At stinga út í kortið nakað heilt nýtt tvis. at leggja lunnar fyri komandi ættarlið - at byggja brýr millum fólk og lond - millum einstaklinga áhugamál og samfelags áhugamál.

SVF og formansskapurin í tinginum hava tikið stig til at varpa út orðaskiftið úr tinginum. Eitt rætt og slætt fantastiskt tiltak. Nú kunnu allir borgarar í landinum bráðliga fylgja við hvørjum tí einastu orði - meining - sum kemur fram frá landsins hægsta stað. Nú kunnu tey fólkavaldu koma í beinleiðis samband við alt fólk. Hetta setir krøv báðar vegir. Hetta er demokrati í verki. Ein náttúrlig avleiðing av hesum er tann, at tú fær fólkavald, sum nú av álvara gera sitt heimaarbeiði og tú fær borgarar, sum bráðliga fara at vísa tí politiska virkseminum ans, ella rættari, vísa sínum egna gerandisdegi, og hvussu hann skal siggja út, ans. Kjarnin í hesum er orðaskiftið. Og sum eina avleiðing kanst tú fáa borgarar, ið fara at leggja seg út í dialogin við eitt nú at seta sínar meiningar á prent. Tú hevur her eitt demokrati, sum livir og virkar. Tað er m.a. í hesum anda, at blaðið hevur havt sum eitt av sínum aðalálum: at halda lív í og lívgva um orðaskiftið. Ein nýroynd er greinarøðin „Føroyar og framtíðin“ hjá Ronnie Thomassen og Gestu Hovgaard. Teir hava her gjørt eitt slóðbrótandi arbeiði, og tað er okkara vón, at hesar greinar elva til eitt gott og breitt orðaskifti.

Sosialurin

Viðmerking:

Fugl eller fisk

I Sosialurin den 26. november 1996 beskæftiger Aki Bertholdsen sig med landstyrets forslag om at lade udenlandske investorer få adgang til at eje ind til 49 pct. af færøske opdrætsbrug mod hidtil 33 pct.

I artiklen bringer Bertholdsen uddrag af et interview med lagtingsmand Torbjørn Jacobsen, som mener, at der er tilstrækkelig kapital på Færøerne til at finansiere investeringerne i det færøske erhvervsliv. Torbjørn Jacobsen mener således at vide, at der forlængst er skaffet finansiering til smoltudsætningen i 1998. Så langt så godt.

Men desværre, siger Torbjørn Jacobsen, så er kapitalen ikke tilstrækkelig risikovillig, thi vi har en bank, som ikke forstår sig på bankvirksomhed, men bærer sig ad som en gammel sparekasse. Denne konsta-

tering har Sosialurin fundet så opsigtsvækkende, at man har placeret den ikke blot i underoverskriften men også på forsiden.

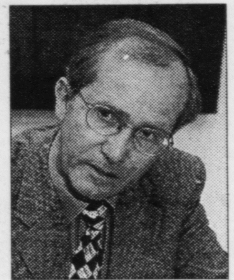
Konstateringen er imidlertid ikke blot opsigtsvækkende. Den er også irrelevant og forsvovlet. For hvad har bankens udlånsvirksomhed dog at skaffe med ejerskabet til færøske opdrætsbrug. For Torbjørn Jacobsen har vel ikke tænkt sig, at Føroya Banki skulle købe sig ind i opdrætsbrugene som ejer eller medejer?

Med lovforslaget åbner landstyre for, at de færøske opdrættere kan sælge ikke blot 33 pct., men 49 pct. af aktiekapitalen til udlændinge. Færøske opdrættere får således mulighed for ved et delvis salg at reducere deres investering af risikovillig ejerkapital i virksomhederne. For det er jo ejerne, der kommer med

den risikovillige ejerkapital til virksomhederne - ikke banken. Føroya Banki, og andre långivere kommer derimod med lånekapital til virksomhederne.

Med lovforslaget åbnes der således op for, at ejerne kan trække ind til halvdelen af den risikovillige kapital ud af virksomheden. Væsentligt mere, såfremt aktierne sælges til mere end indre værdi. Afgørende for, at denne mulighed ikke svækker det færøske opdrætserhverv er i øvrigt, at de nye aktionærer, være sig udenlandske eller færøske, har egenkapitalen med hjemmefra. I så fald overgår risikoen blot til den nye aktionær, og opdrætsbrugets forhold er uændret.

Tænker man sig derimod, at de nye aktionærer låner til købet af aktierne, f.eks. i Føroya Banki, så er der god grund til at frygte, at lånet

Jørn Astrup Hansen

skal betales tilbage med midler, der trækkes ud af opdrætsbruget. Fremgangsmåden, der indeholder elementer af selskabstømtning, kan under visse omstændigheder være ulovlig. Sundt for erhvervet er det under ingen omstændigheder.

Jeg vil da nødtigt tro, at det er den form for finansiering, Torbjørn Jacobsen efterlyser i Føroya Banki. Jeg troede, vi havde lært af 80-erne at egenkapital ikke er noget, man låner.

Jørn Astrup Hansen

Fólkasálin og teldugrunnurin hjá Pál Weihe

Í leiðaranum 12. nov. eftirlýsir Dimmalætting eina »reaktió« frá okkara politikarum í sambandi við at fjnðarmálaráðharrin hevði leigað fiskimálastýrinum ein bygning, sum hann nýliga sjálfur hevði yvirtikið. Tøgn valdaði eisini í tinginum, tá tað varð avdúkað, at formaður javnaðarflokksins fekk pening fyri at vera valdur í Suðuroy, »hóast hann ongur eyskautreiðslur hevði, tí hann búði í Havn og bert skuldi brúka einar 5 minuttir niðan í lógtínging.« Dimmalætting sammetir somuleiðis viðurskiftini her við Danmark, har t.d. Ritt Bjerregaard mátti frá sum ráðharri, »tí hon hevði búð á luksushotelli á eini ferð til París, og harvið oyðslað við skattaborgarans pening.« Nevndur verður eisini Kent Kirk, sum »byrjaði sín politiska rútsjetúr, tí hann varð lagdur undir selskabstømtning.« Hvønn Dimmalætting her sipar til er valla ringt at skilja.

Men hvat hevur so alt hetta við okkara »fólkasál« at gera? - vil onkur helst spyrja. Jú, í orðaskiftinum á tingi um ættarbregði og teldugrunn við ættargransking vildi Bjarni Djurholm (skilti og hann rætti) í einum aftursvari til Marjus Dam vera við, at umrødda gransking einki hevði við »sál« at gera. Hertil er at siga, at nógvar sálarsjúkur

og »psykosomatiskar« sjúkur (samspælið millum líkam og sál) eru arvilgar, og tað er kent, at júst tilkjar sjúkur í dag vinda meira og meira uppá seg, og við teimum í kanska enn størri mun sølan av sálardoyvandi heilivági. Vit góðtaka, at langommá okkara hevði líkamligt lýti, men royna sum frægest at krógva, at langabbin var sálarlaga brekaður. Tá tað ikki júst snýr seg um átrúnað, so eru orðini »sál« og »andi« mest sum tabuorð í Føroyum.

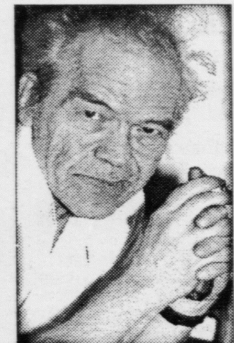
Ert tú sannførdur um, at tað fremst er arvur og umhvørvi, ið myndar mannalýndið, so átti tað í dag verið lagamanni at kanna arvastreingirnar hjá monnum sum t.d. Hilter og Stalin. Kanska kundi tá sigast okkurt um hvørji sálarlígg ættarbregði, ið liggja til grund fyri tilkjar valdsharrar, hóast týning av 10-tals mió. ørvísi hugandi menniskjum, kortini fingur onnur 100-tals mió. ørvísi hugandi menniskju at fylgja teimum við fagnadarrópum.

Hugsjónin her er kanska utopisk, men hví ikki vera á tí tryggju síðini og krevja, at áðrenn kanningin hjá Pál Weihe verður framd, má hann og annars øll tey, ið koma at hava teldugrunnin um hendi, kunna prógva yvirfyri síðsemisnevndini, at teirra arvastreingir eru sálarlaga lýtaleysir í 5 ætt-

arliðum.

Tað sigst, at øll kenna øll í Føroyum. Helst vita vit eisini so toluliga væl, til hvønn flokk hvør einstakur gevur sína atkvøðu, og undir øllum umstøðum eru limalistarnir hjá flokkunum meira og minni tøkri. Hver tú nú nývni, skuldi tí verið lætt at finna fram á serligu sálarlugu ættarbregðini/»mururnar«, ið eyðkenna t.d. sambands-, tjóðveldis-, javnaðar- og sjálvstýrisfólk, bert við at »para« nývni í limalistanum saman við nývni í teldugrunninum hjá Pál Weihe og í revsiskipanini hjá lögregluni.

Alt hetta er ikki utopi, tí hóast strangastu forðingstiltøk verða framd, so einki skal leka út, vísa alla royndir, at makt- og pengagimrd er sterkari enn strangastu tagnarlyftir. Úrslitið verður tí fyrr ella seinni, at annarhvør ting- og landstýrislimur (sama hvørjum flokki hann er úr) verður »hongdur út« sum ein búrkroppur -

Tormóður Dahl

ella tað sum er líka so eyðmýkjandi í okkara lítla samfelag: verður hildin fyri tann turra gjóldur.

Sum skilst skal helst nýggjur fiskivinnumálaráðharr setast í næstu framtíð. Kvotan fyri »grums« í landsstýrismuruni er uppbrúkt, so skal útskifting fremjast, ger løgmaður klókt í at setti nýggi ráðharrin er sum frægest lýtaleysur - ikki bert eftir lógarrinnar bókstavi, men eisini í borgarans eygum.

Tormóður Dahl

Annika er stjóri

Í blaðnum í gjár komu vit av óvart at skriva, at Petur Olivur í Hoyvík er stjóri á Ferðaráð Føroya.

Tað er ikki rætt. Annika Joensen er stjóri á Ferðaráðnum, og Petur Olivur í Hoyvík er formaður í strýrinum fyri ferðaráðið. Vit biða um umbering fyri mistakið.

Bláðstj.